

ETELÄ-POHJANMAAN ALUEELLINEN JTF-SIIRTYMÄSUUNNITELMA

LUONNOS
9.11.2021

Ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisestä aiheutuvien taloudellisten, yhteiskunnallisten ja alueellisten vaikutusten arviointi

TURVETUOTANNON VÄHENEMISELLÄ ON MERKITTÄVIÄ VAIKUTUKSIA YRITYSTOIMINTAAN JA TYÖLLISYYTEEN

Turpeen tuotannon ja käytön vähenemisellä on Etelä-Pohjanmaalla merkittäviä vaikutuksia yritystoimintaan ja työllisyyteen. Vaikutuksia pahentaa energiaturpeen käytön vähenemisen ennakoitua nopeampi aikataulu. Toimialan tuotannon bruttoarvo oli vuonna 2019 maakunnassa 65 milj. € (13 % koko maan arvosta) ja jalostusarvo 15 milj. € (12 % koko maan arvosta).

Energiaturpeen tuotannon ja käytön vähenemisen vaikutukset kohdistuvat Etelä-Pohjanmaalla suoraan:

- turvetuotantoyrittäjiin ja -työntekijöihin
- turvetuotantoalueiden maanomistajiin
- turvetta käyttäviin lämpölaitoksiin
- kuljetusyrityksiin
- koneurakoitsijoihin
- maataloihin

Nämä toimialat tulevat siirtymän johdosta taantumaan tai kohtaamaan merkittäviä vaikeuksia. Etelä-Pohjanmaalla. On ennustettu, että energiaturpeen käyttö voi vähentyä Suomessa jopa 75 % vuoteen 2025 mennessä, eli muutos taantuvilla aloilla tulee tapahtumaan nopeassa aikataulussa.

Turpeen tuotannon ja käytön vähenemisen välilliset vaikutukset kohdistuvat Etelä-Pohjanmaalla useihin toimintoihin, joiden prosessit tai tuotokset ovat siirtymän johdosta murroksessa:

- kaukolämpöasiakkaisiin
- polttoaineiden käyttöön ja jakeluun
- kasvihuonetuotantoon
- kone- ja varaosamyyntiin sekä huolto- ja korjausyrityksiin
- laitevalmistajiin
- kuntatalouksiin
- maaseudun elinvoimaan ja työllistymiseen
- ympäristökonsultteihin
- kauneus-, terveys- ja hyvinvointialalle
- koulutus ja tutkimus

TYÖLLISYYS: Energiaturvetuotannon arvioitu suora työllistävä vaikutus on Etelä-Pohjanmaalla noin 450 henkilötyövuotta ja välillinen yli 800 henkilötyövuotta. Turvealan työllistävä vaikutus suhteessa maakunnan kokonaistyöllisyyteen on Etelä-Pohjanmaalla Suomen suurin (0,56 %). Mikäli energiaturpeen käyttö vähenee ennustetusti, poistuu maakunnasta lähivuosina satoja työpaikkoja. Siirtymän vaikutukset ovat maakunnassa jo nähtävissä, sillä keväällä 2021 työttömänä oli useita kymmeniä eteläpohjalaisia, jotka

ovat aiemmin työskennelleet turvetuotannon toimialalla. Turvetuotanto sekä urakointi- ja kuljetusalat ovat Etelä-Pohjanmaalla miesvaltaisia, joten työllisyysvaikutukset kohdistuvat etenkin heihin. Lisäksi turvetuotannossa työskentelee kesäisin nuoria, joiden kesätyöpaikkojen saaminen vaikeutuu siirtymän johdosta.

Energiaturvealalla työskentelevien uudelleentyöllistyminen Etelä-Pohjanmaalla haastavaa. Turvealalla toimivien koulutustaso on maakunnassa alhainen. Etelä-Pohjanmaalla on usealla alalla rekrytointiongelmia, mutta eteläpohjalaiset turveyrittäjät ovat selvitysten mukaan haluttomia uudelleenkoulutukseen. Riskiryhmiä ovat ikääntyneet ja vähän kouluttautuneet yrittäjät, sillä heiltä saattaa puuttua sopeutumiskykyä muutokseen. Toisaalta maakunnassa on kymmeniä alle 50-vuotiaita turveyrittäjiä ja heidän tukemisensa on tärkeää. Yrittäjillä ja työntekijöillä on runsaasti erityisosaamista, joka voi auttaa siirtymisessä toisille aloille tai oman yritystoiminnan uudelleensuuntaamisessa. Onnistuessaan uudet turvetuotannon tilalle löydettävät liiketoimintamuodot voivat monipuolistaa maaseudun elinkeinorakennetta ja luoda uusia työpaikkoja.

YRITYSTOIMINTA: Turvetuotanto on luokiteltu Etelä-Pohjanmaalla noin 150 yrityksen toimialaksi. Turvealan yrityksiä on kaikissa maakunnan kunnissa. Kuntien sisällä turvetuotanto on keskittynyt etenkin maaseudulle: turvealan yrityksistä 71 % sijaitsee ydinmaaseudulla ja 19 % harvaan asutulla maaseudulla, ja turvetuotantoalueista 55 % on ydinmaaseudulla ja 39 % harvaan asutulla maaseudulla. Tämä aiheuttaa vaikeuksia uuden yritystoiminnan aloittamiselle, sillä harvaan asutulla alueella uuden yritystoiminnan mahdollisuudet ovat rajatut. Lähtökohdat yritystoiminnan kehittämiseen ovat useilla yrityksillä heikot, sillä turvetuotanto-, urakointi- ja kuljetusyrityksissä on tuotantopääomiin ja -koneisiin sidottuja kustannuksia ja tulonmenetyksiä. Siirtymän mahdollistamiseksi yritykset tarvitsevat tukea yritystoiminnan uudelleensuuntaamiseen, investointeihin sekä yritysten ja työntekijöiden osaamisen kasvattamiseen.

KUIVIKE- JA KASVUTURPEELLA ON TÄRKEÄ ROOLI MAAKUNNAN ELINTARVIKESektorilla

Ympäristöturpeita käytetään mm. kuivikkeena maataloudessa ja kasvualustana kasvihuonetuotannossa. Ympäristöturpeet nostetaan samoilta tuotantoalueilta kuin energiaturve. Turpeen energiakäytön vähenemisellä on siten vaikutuksia myös turpeen muihin käyttömuotoihin muun muassa turpeen noston kustannusten noustessa ja saatavuuden heikentyessä.

KASVUTURVE: Kasvihuonetuotannossa kasvuturpeen saatavuuden heikentyminen voi johtaa yritysten lopettamiseen. Kasvuturvetta viedään maakunnasta etenkin Pohjanmaan kasvihuonetuotantoon, mutta hyödynnetään myös maakunnan omassa tuotannossa.

KUIVIKETURVE: Kuiviketurpeella on tärkeä rooli Etelä-Pohjanmaan maataloustuotannossa. Maataloudella on maakunnassa suurin aluetaloudellinen merkitys Etelä-Pohjanmaalla ja maakunnassa sijaitsee kansallisesti merkittävä ruoka-alan keskittymä. Etelä-Pohjanmaalla sijaitsee 11 % Suomen maatalous- ja puutarhayrityksistä, 24 % siipikarjayrityksistä ja 10 % lypsykarjayrityksistä. Esimerkiksi eläintiloilla on joko turvattu kuiviketurpeen saatavuus jatkossakin tai löydettävä sille vaihtoehtoisia materiaaleja. Toistaiseksi vaihtoehtoisia materiaaleja ei ole maakunnassa laajasti käytössä. Tämä johtuu kuiviketurpeen hyvistä ominaisuuksista (mm. nesteen- ja ravinteidensitomiskyky, jälkikäyttöominaisuudet, antiseptiset ominaisuudet) ja kustannuksista. Mikäli kuiviketurvet korvataan muilla materiaaleilla, on maatilayritysten kuivikkeiden hankintamalli järjestettävä uudelleen.

Siirtymä tuo epävarmuutta ja muutostarpeita kaikille ympäristöturvetta hyödyntäville toimialoille. Ympäristöturpeiden käytön kestävyys ja vaihtoehtoisten materiaalien kehittämiseen ja käyttöönottoon liittyy Etelä-Pohjanmaalla runsaasti kehittämispotentiaalia.

Etelä-Pohjanmaalla on runsaasti viljelyssä olevia turvepeltoja ja toisaalta turvetuotannosta vapautuvia suonpohjia otetaan peltokäyttöön. Lisäksi energiaturvetta käytetään yleisesti maatalojen lämmöntuotannossa. Siirtymän vaikutukset kohdistuvat elintarvikesektorille myös näiden kautta.

TURPEEN KÄYTÖN VÄHENEMINEN MUUTTAA KOKO ENERGIANTUOTANTOJÄRJESTELMÄÄ

Turpeen osuus energiantuotantoon käytetyistä polttoaineista on Etelä-Pohjanmaalla 63 %, kun koko maassa vastaava luku on 17 % (2019).

Energiaturvetta käyttäviä kaukolämmön myyjiä on maakunnassa kymmenen ja niiden asiakkaita (asuintalo-, teollisuus- ja muut asiakkaat) on noin 7000. Siirtymä voi tuoda hinnankorotuksia energianostajille. Lisäksi turvetta käytetään laajasti lämmityspolttoaineena mm. maatiloilla.

Energiaturpeen käytön vähenemisen vuoksi Etelä-Pohjanmaalla on tehtävä merkittäviä muutoksia energiantuotantojärjestelmään: korvattava energiaturpeen polttaminen muilla lämmöntuotantoratkaisuilla, kehitettävä uusia polttoaineiden toimitus-, kuljetus-, lastaus- ja varastointiratkaisuja sekä tehtävä investointeja lämpölaitoksiin.

Siirtymästä aiheutuvien investointien tarpeen on arvioitu olevan maakunnan aluelämpölaitoksissa yhteensä 258 milj. € vuosina 2021–40. Lämpölaitosten investointien tarve vaihtelee mm. laitoksen iästä ja käytetystä laitteistosta riippuen. Polttoon perustuvassa energiantuotannossa turve voitaneen Etelä-Pohjanmaalla korvata lyhyellä aikavälillä puulla tai ulkomaisella hakkeella. Etelä-Pohjanmaalla on käyttämätöntä puuenergiapotentialia 1635 GWh, josta noin 80 % on kuitupuuta. Puun energiakäytöllä on vaikutuksia mm. puun hintaan, muuhun käyttöön ja metsänhoidon tavoitteisiin. Bioenergian laajempi hyödyntäminen voi tuoda alueelle myönteisiä työllisyysvaikutuksia ja ne voivat osin kohdistua turvetuotannosta työttömäksi jääneisiin. Huonokuntoiset ja painorajoitetut sillat estävät bioenergian kuljetuksia ja alueen muuta yritystoimintaa, ja lisäksi bioenergian varastointia ja niihin liittyvää tiestöä on siirtymässä kehitettävä.

Turpeen käytön vähentyessä ja energiajärjestelmän uudistuessa on maakunnan energiantuottajilla mahdollisuus kehittää toimintaansa yhä kestävämmäksi siirtymällä mm. polttoon perustumattomiin ratkaisuihin. Energiantuotannossa voi siirtymän johdosta syntyä uutta yritystoimintaa ja työllisyyttä, mutta työpaikat eivät synny samoille alueille ja aloille kuin esimerkiksi turpeen arvoketjusta katoavat.

Siirtymästä johtuen Etelä-Pohjanmaalla tarvitaan uusiutuvan energian ratkaisuihin liittyviä selvityksiä, tutkimusta ja pilotointeja, sekä yritysten osaamisen kasvattamista ja koulutusta. Etelä-Pohjanmaalla on mm. Suomen suurin potentiaali hyödyntää maatalouden ja elintarviketeollisuuden sivuvirtoja biokaasun tuotantoon, mikä voi tuoda turvealan yrityksille korvaavaa työtä ja edistää talouden monipuolistamista maaseutualueilla.

Etelä-Pohjanmaan maakunnan asukaskohtaiset kasvihuonekaasupäästöt ovat Suomen maakunnista korkeimmat ja energiaturpeen käytön vähentämisellä saavutetaan merkittävä maakunnallinen päästövähennys. Energiaturvetta korvaavien polttoaineiden ja uusien teknologioiden ilmasto- ja ympäristövaikutukset tulee arvioida tapauskohtaisesti, ja niiden tulee olla energiaturpeen käyttöä pienemmät.

Huomattava osa Etelä-Pohjanmaalla nostetusta turpeesta kuljetetaan lähimaakuntien polttolaitoksiin ja energiaturpeen käytön vähentämisellä on myös ylimaakunnallisia vaikutuksia.

TURVETUOTANNOSTA POISTUVILLE ALUEILLE ON LÖYDETTÄVÄ KESTÄVIÄ JÄLKIKÄYTTÖMUOTOJA

Lähes kolmannes Etelä-Pohjanmaan pinta-alasta on soita. Turvetuotannossa soita on noin 15 000 hehtaaria ja niitä on yhtä lukuun ottamatta kaikissa maakunnan kunnissa. Turvetuotantoalueiden koko vaihtelee hehtaareista yli tuhanteen hehtaariin. Turvealan yrityksillä on lisäksi tuotantoa varten ostettuja soita, joilla toimintaa ei ole vielä aloitettu.

Arvioiden mukaan Etelä-Pohjanmaalla poistuu tuotannosta noin 7000–11 000 hehtaaria turvetuotantoalueita vuoteen 2025 mennessä, ja yritykset ovat jo aloittaneet osalla alueista toiminnan alasajon.

Yli 90 % nostetusta turpeesta käytetään energiaturpeena ja sen käytön väheneminen aiheuttaa Etelä-Pohjanmaalla tarpeen löytää turvetuotantoalueille kestäviä jälkikäyttömuotoja. Entisiä turvetuotantoalueita on maakunnassa perinteisesti metsitetty, otettu maatalouskäyttöön tai niille on muodostettu kosteikkoja. Näiden lisäksi maakunnassa on viime vuosina selvitetty myös entisten turvetuotantoalueiden muuttamista muuhun energiantuotantoon (mm. tuulivoima, aurinkoenergia, energiakasvien kasvattaminen).

Maakunnassa on runsaasti turvemaita ja niihin liittyvää osaamista, jota voidaan hyödyntää turvetuotantoalueiden jälkikäytön suunnittelussa ja toteuttamisessa. Monipuolinen jälkikäyttö voi ylläpitää alueen yritystoimintaa ja työllisyyttä. Turvetuotantoalueiden jälkikäyttötoimien työllisyysvaikutukset kuitenkin vaihtelevat ja etenkin muutettaessa suo alueeksi, jossa ei ole aktiivista yritystoimintaa, kuten kosteikko tai ennallistettu suo, voivat suorat työllisyysvaikutukset vähentyä turpeen nostoon verrattuna.

Turvetuotannosta poistuvien alueiden jälkikäyttömuodon valinnassa on huomioitava mm. suon ominaisuudet, sijainti ja vesitalous, jotta ympäristöön ja ilmastoon kohdistuvilta haittavaikutuksilta vältytään tai niitä voidaan lieventää. Jälkikäyttömuodon valintaan vaikuttavat myös alueen maanomistusolot ja maanomistajien mieltymykset, sekä jälkikäytön toteuttamisen kustannukset.

Turvetuotannon väheneminen aiheuttaa vaikutuksia turvemaiden maankäyttöön laajemmin kuin pelkästään turvetuotannossa olevien alueiden osalta. Turvemaidella on maakunnassa turvetuotannon lisäksi runsaasti maa- ja metsätaloutta, jotka liittyvät toisiinsa mm. maanomistajuuden, yritystoiminnan ja ympäristöpäästöjen kautta. Turvetuotannon vähenemisestä aiheutuvia haittavaikutuksia turveyrittäjille voidaan joissain tapauksissa lieventää kohdistamalla toimia turvemaiden muiden maankäyttömuotojen kestävien toimintatapojen tukemiseen. Turvemaiden maankäytössä ja maankäytön muutoksissa keskeisiä ovat kasvihuonekaasupäästöihin, hiilensidontaan, vesistöihin ja luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvat vaikutukset, joihin on ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisessä kiinnitettävä huomiota. Esimerkiksi 14 % kaikista Suomen kasvihuonekaasupäästöistä syntyy turvepeltojen viljelystä. Myös Etelä-Pohjanmaalle ominaisten happamien sulfaattimaiden esiintyminen aiheuttaa haasteita turvemaiden käyttöön.

Etelä-Pohjanmaalla maanomistus on pirstaloitunutta ja valtion omistamia alueita on vähän. Tämän vuoksi siirtymällä on vaikutuksia suureen joukkoon maanomistajia ja turvemaiden kestävään suunnitteluun ja käyttöön tarvitaan maakunnassa tietoa ja ohjausta. Maanomistajat menettävät vuokratuloja turvetuotantoalueiden vuokrasopimusten purkautuessa.

Turvetuotannon väheneminen voi heikentää alempiasteisen tieverkon kuntoa ja vaikeuttaa alueiden saavutettavuutta metsänhoitoon ja virkistyskäyttöön.

Kehitystarpeet ja -tavoitteet vuoteen 2030 mennessä ottaen huomioon ilmastoneutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2050 mennessä

Turvetuotannolla on Etelä-Pohjanmaalla maakunnista suurin aluetaloudellinen merkitys (Pellervon taloustutkimus PTT, 2021). Oikeudenmukaisen siirtymän toteuttamisella on maakunnassa laajat

vaikutukset. Siirtymästä aiheutuu merkittäviä muutoksia yritystoimintaan ja työllisyyteen, energiantuotantoon sekä turvemaiden maankäyttöön. Vaikutukset kohdistuvat maakunnan kaikkiin kuntiin, sillä turvealan yrityksiä on kaikissa maakunnan kunnissa.

1. TURVETUOTANNON VÄHENEMISELLÄ ON MERKITTÄVIÄ VAIKUTUKSIA YRITYSTOIMINTAAN JA TYÖLLISYYTEEN

Kehitystarpeet: Energiaturpeen tuotannon ja käytön vähenemisen johdosta yritystoiminta vähenee Etelä-Pohjanmaalla merkittävästi. Tästä syystä maakunnassa tarvitaan uutta yritystoimintaa sekä olemassa olevan yritystoiminnan uudistamista. Maakunnan elinkeinorakenne on tällä hetkellä maan yksipuolisimpia ja Etelä-Pohjanmaalla tarvitaan laajasti elinkeinorakenteen monipuolistamista. Omistajanvaihdosjärjestelyin turvealan yrittäjille avautuu myös uusia mahdollisuuksia esimerkiksi metsäalan yrityksissä, joissa jatkajista on pulaa.

Etelä-Pohjanmaalla on yksi Suomen vahvoista elintarviketeollisuuden klustereista. Elintarvikesektorin liittyvään kehittämistoimintaan on maakunnassa panostettava, sillä ruoka-alan osuus alueen arvonnalisästä on Etelä-Pohjanmaalla maakunnista korkein. Ympäristöturve on osaltaan vaikuttanut ruokaturvallisuuteen. Ympäristöturpeen käytön vähentyessä on erityisen tärkeää huolehtia muulla tavoin ruokaturvallisuudesta, laadusta ja puhtaudesta.

Etelä-Pohjanmaalla on ympäristöturpeen saatavuuden heikkenemisen ja kustannusten nousun vuoksi koottava ajantasainen tilannekuva ympäristöturpeen tarpeesta ja tuotantomahdollisuuksista, arvioitava ympäristöturpeen saatavuutta turvaavien toimien tarvetta sekä turvetta korvaavien materiaalien mahdollisuuksia. Maakunnassa on myös edistettävä tutkimus- ja kehittämistoimintaa liittyen vaihtoehtoisiin materiaaleihin ja niiden käyttöönottoon. Kehitystyössä on huomioitava mm. ympäristöystävällisyys, kustannustehokkuus, eläinten hyvinvointi ja yritysten hankintamallien uudelleenjärjestämisen tarpeet.

Työllisyysaste on Etelä-Pohjanmaalla Manner-Suomen korkein (76,0 %, 2020), työttömyysaste on matalimpien joukossa (9,7 %, 2020). Yritysten rekrytointiongelmien ja työvoimapula ovat olleet jo pitkään ongelmana Etelä-Pohjanmaalla. Osaavan työvoiman saatavuus ja työvoimapula tulevat olemaan jatkossakin maakunnan elinkeinoelämälle kasvava ongelma. Olennaista on tukea turveketjuun liittyvien ihmisten uudelleen koulutusta ja uusien taitojen hankkimista.

Etelä-Pohjanmaalla ei ole riittävästi vihreään siirtymään liittyvää osaamista ja yrityksissä on tarvetta mm. digitalisaation ja muiden liiketoimintavalmiuksien lisäämiselle. Myös maakunnan tutkimus- ja koulutustoimijoiden on kyettävä reagoimaan elinkeinoelämän tarpeisiin ja osaamisen kasvattamiseen. Etelä-Pohjanmaan väkiluku on ollut pitkään laskussa ja ennusteen mukaan kehitys jatkuu samanlaisena. Turvealan ja myös muun yritystoiminnan hiipuminen kiihdyttää poismuuttoa, ja maakunnassa tarvitaankin alueiden elinvoimaan ja vetovoimaan liittyviä toimenpiteitä.

Kehitystavoite: YRITYSTOIMINNAN JA OSAAMISEN VAHVISTAMINEN HIILINEUTRAALIIN TALOUTEEN SIIRTYMISESSÄ

2. TURPEEN KÄYTÖN VÄHENEMINEN MUUTTAA KOKO ENERGiantuotantojärjestelmää

Kehitystarpeet: Etelä-Pohjanmaan kasvihuonekaasupäästöt ovat korkeat ja energiantuotanto on keskeinen päästölähte. Siirtymästä aiheutuu muutoksia maakunnan energiajärjestelmään. Etelä-Pohjanmaalla onkin tarpeen kasvattaa uusiutuvan energian tuotantoa ja samanaikaisesti kehittää energiatehokkuutta.

Etelä-Pohjanmaalla on kehitettävä energiantuotannossa pitkän aikavälin ratkaisuja edistämällä etenkin polttoon perustumattomien lämmöntuotantoratkaisujen käyttöönottoa, älykkäiden teknologioiden käyttöönottoa ja energiatehokkuutta. Yhteiskunnan sähköistyminen edellyttää kestävänsähköntuotannon lisäämistä myös Etelä-Pohjanmaalla, jossa sähköntuotanto on nykyään vähäistä. Polttoon perustuvia teknologioita on kehitettävä aiempaa ympäristöystävällisemmäksi, mikä vaatii investointeja lämpölaitoksissa. Investointeja on tehtävä myös mm. energiaterminaaleihin ja niihin liittyvään tiestöön sekä siltoihin turpeen korvautuessa muilla polttoaineilla. Haasteena energiantuotannon uudistamisessa ovat siihen liittyvät suuret investointitarpeet ja polttoon perustuvan energiantuotannon osalta vaihtoehtoisten polttoaineiden saatavuus ja hinta.

Etelä-Pohjanmaalla on energiantuotannon kehittämiseen liittyvää potentiaalia ja kehittämistarpeita, joista keskeisiä ovat energiapuun ja bioenergian käytön lisääminen, turvetuotantoalueiden jälkikäyttö aurinko- tai tuulivoima-alueina, energijärjestelmän sektori-integraatio (mm. valmistavassa teollisuudessa ja datataloudessa) sekä maatalouden ja elintarviketeollisuuden sivuvirtojen hyödyntäminen biokaasun tuotannossa. Maakunnassa on tärkeää tehdä uusiutuvan energian ratkaisuihin ja energiatehokkuuteen liittyvää TKI-toimintaa ja investointeja sekä lisätä energia-alan osaamista. Kehittämistyöllä edistetään aluetalouden monipuolistamista ja ilmastotavoitteiden saavuttamista

Siirtymästä johtuva energijärjestelmän uudistaminen koskettaa myös liikenteen ja liikkumisen ratkaisuja. Tieliikenteestä aiheutuu Etelä-Pohjanmaalla 18 % kasvihuonekaasupäästöistä ja älykkäiden, hiilineutraaliutta edistävien liikenteen ratkaisujen kehittäminen on maakunnassa olennaista. Keskeistä on mm. liikenteen käyttövoimien muutokseen (sähkö, biokaasu) liittyvä kehittämistoiminta eteläpohjalaisessa kontekstissa.

Kehitystavoite: UUSIUTUVAN ENERGIAN TUOTANNON KASVATTAMINEN

3. TURVETUOTANNOSTA POISTUVILLE ALUEILLE ON LÖYDETTÄVÄ KESTÄVIÄ JÄLKIKÄYTTÖMUOTOJA

Kehitystarpeet: Etelä-Pohjanmaalla on suunnattava kehittämistoimintaa turvemaiden kestäväns käyttöön, sillä maakunnassa on runsaasti turvemaita, niiden maankäytöllä on merkittäviä ilmastovaikutuksia ja turvetuotannosta poistuu maakunnassa lähivuosina tuhansia hehtaareja suoalaa.

Turvemaiden maankäyttöä on Etelä-Pohjanmaalla suunniteltava kokonaisuutena, ja turvetuotannossa olleet suoalueet ovat yksi osa kokonaisuutta. Maakunnassa on toteutettava turvetuotannosta poistuville alueille kokonaiskestäviä jälkihoito- ja -käyttömuotoja. Näitä ovat ennallistaminen, ilmastokosteikot ja soveltuvilta osin metsitys, sekä viljely erityisesti ilmastoviisaita toimintatapoja käyttäen. Maakunnassa on tarpeen edistää turvetuotantoalueiden käyttötarkoituksen muuttamista esim. matkailuun tai tuulivoiman tai aurinkoenergian tuotantoon osana laajempaa energiamurrosta. Haasteena on toteuttaa turvesuolle ja sen valuma-alueelle parhaiten soveltuva ja kestävä jälkikäyttömuoto, sillä jälkikäyttömuodon valintaan vaikuttavat useat tekijät (mm. maanomistajien mieltymykset, suon ominaispiirteet, taloudellisuus, päästöt). Kokonaiskuvan saamiseksi maakunnassa on tarpeen koota tietoa turvetuotannosta poistuvien alueiden määrästä, ominaispiirteistä ja käytettävissä olevista turvevaroista. On varmistettava, että turpeen sisältämät hiilivarastot eivät vapaudu ilmakehään ja kiihdytä siten ilmaston lämpenemistä.

Etelä-Pohjanmaalla tarvitaan seuranta-, selvitys- ja tutkimustyötä, joka liittyy turvemaiden ja turvetuotantoalueiden jälkikäyttömuotojen ilmasto- ja ympäristövaikutuksiin. Lisäksi on tarpeen edistää näiden tulosten soveltamista maankäytön suunnittelussa. Kehitystyötä on suunnattava myös jäljelle jäävän turvetuotannon kehittämiseen yhä kestävämmäksi, sekä suometsien ja turvepeltojen viljelyn kestävien toimintatapojen käyttöönoton edistämiseen.

Turvemaiden kestäväan käyttöön liittyy maakunnassa osaamistarpeita ja osaamista kehittämällä voidaan osaltaan edistää mm. turve- ja urakointiyritysten uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Maakunnassa on myös edistettävä turvemaiden maankäyttöön liittyvää neuvontaa.

Kehitystavoite: TURVEMAIDEN KESTÄVÄ KÄYTTÖ

Johdonmukaisuus ja yhdenmukaisuus kansallisiin ja alueellisiin strategioihin sekä suunnitelmiin nähden

Merkittäviä **EU-ohjelmia** Etelä-Pohjanmaalla ovat Suomen CAP-suunnitelma 2023–2027 sekä alue- ja rakennepolitiikan ohjelma 2021–2027. Alue- ja rakennepolitiikan ohjelma sisältää kolme rahastoa: rakennerahastot EAKR (Euroopan aluekehitysrahasto) ja ESR (Euroopan sosiaalirahasto) sekä JTF-rahasto (oikeudenmukaisen siirtymän rahasto). CAP-rahaston sekä alue- ja rakennepolitiikan ohjelman eri rahastojen synergia muodostuu elinkeino-, energia-, ilmasto-, digitalisaatio-, innovaatio-, koulutus- ja työllisyysteemoissa. Alueellista kehittämisrahoitusta yhteensovitetaan ja koordinoidaan maakunnan yhteistyöryhmässä (MYR).

Seinäjoen kaupunki ja valtio ovat solmineet **ekosysteemisopimuksen** teemalla Älykäs vihreä kasvu. Rahoitus sopimuksen toimenpiteille osoitetaan kestävä kaupunkikehittämisen EAKR-rahoituksesta. Sopimuksen sisällöt (ruokaekosysteemin kestävä uudistuminen ja älykkäästi uudistuva teollisuus) tukevat alueellisen JTF-suunnitelman sisältöjä.

Etelä-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategian tavoitteena on edistää elinkeinoelämän uudistumista ja vastata tulevaisuuden tarpeisiin valituilla elinkeinopainoaloilla. Maakunnan alueellinen JTF-suunnitelma kytkeytyy älykkäässä erikoistumisessa seuraaviin kokonaisuuksiin: ilmastoviisas Etelä-Pohjanmaa, kestävät ruokajärjestelmät ja biotalouden uudet ratkaisut, älykkäät teknologiat sekä hyvinvointi- ja elämystalous. Älykkään erikoistumisen sisällöissä on keskeistä myös innovaatioekosysteemien vahvistaminen ja kansainvälinen verkottuminen. JTF-suunnitelman tavoitteena on edistää yritysten ja työntekijöiden osaamisen tasoa sekä kehittää ratkaisuja ilmasto- ja ympäristöasioihin. Nämä tavoitteet ovat mukana myös älykkään erikoistumisen strategiassa.

Kestävien ruokajärjestelmien tulevaisuuden vaatimukseen vastataan JTF-suunnitella mm. edistämällä maataloilla ja puutarhoissa käytettyjen kasvu- ja kuiviketurpeiden vaihtoehtoisten materiaalien kehittämistä sekä panostamalla energiaratkaisuihin, jotka tukevat koko ruokaketjun kestävyyttä, kannattavuutta ja toimintavarmuutta. Älykkään erikoistumisen strategian mukaan maakunnan tavoitteena on kestäväällä tavalla tuotettu energia, mikä on keskeinen tavoite myös alueellisessa JTF-siirtymäsuunnitelmassa. Rahaston toimien avulla maakunnan potentiaali uusiutuvassa energiassa voidaan ottaa paremmin käyttöön edistäen samalla niihin liittyviä T&K-panostuksia.

Älykkään erikoistumisen strategiassa maakunnan vahvuuksiksi tunnistetut tiheä ja monipuolinen yrityskanta sekä yrittäjämäinen toimintapa luovat perustan myös oikeudenmukaisen siirtymän suunnittelussa. Rahaston avulla voidaan tukea elinkeinoelämän uudistamista ja monipuolistamista sekä kasvuyrittäjyyden ja kansainvälistymisen kehitysharppausta. Etelä-Pohjanmaan alueellisessa siirtymäsuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet mahdollistavat laajan toimijajoukon osallistumisen aluetalouden monipuolistamiseen.

Maakunnassa laaditaan **Etelä-Pohjanmaan ilmasto- ja kiertotaloustiekartta**, joka valmistuu keväällä 2022. Etelä-Pohjanmaan JTF-suunnitelmassa esitetyt toimet tukevat maakunnan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä, uusiutuvan energian osuuden kasvattamista sekä kiertotalouden vahvistamista, mitkä ovat ilmasto- ja kiertotaloustiekartan keskeisiä sisältöjä. Nämä luovat aluetaloudelle uusia mahdollisuuksia.

Etelä- ja Keski-Pohjanmaan metsäohjelmassa 2021–25 strategisina linjauksina ovat mm. suometsät, metsään ja puuhun perustuvien elinkeinojen kehittäminen sekä metsien tila- ja omistusrakenteen kehittäminen. Nämä ovat yhteensopivia alueellisen JTF-suunnitelman kanssa.

Suomen kansallisen yhdenmukaisen energia- ja ilmastosuunnitelman

tavoitteet perustuvat Marinin hallitusohjelman tavoitteisiin. Etelä-Pohjanmaan alueellinen JTF-suunnitelma tukee hallitusohjelman tavoitteen toteutumista: energiaturpeen käytön vähentäminen on tunnustettu kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen kannalta keskeiseksi asiaksi maakunnassa. Toisaalta maakunnassa on myös pyrkimys siihen, että energiaturpeen korvaaminen puuenergialla ei johda hiilinielujen heikentymiseen, vaan energiantuotantoa monipuolistetaan ja se tulee jatkossa perustumaan myös polttoon perustumattomiin menetelmiin.

Suomen kansallisen yhdenmukaisen energia- ja ilmastosuunnitelman tavoitteet uusiutuvan energiatuotannon lisäämisestä, maankäyttösektorin päästöjen vähentämisestä (ml. soiden ja turvemaiden päästöjen vähentämiskeinot) ja vähähiiliseen talouteen siirtymisen lisäpanostuksista mm. biotalouden ja puhtaan teknologian ratkaisujen kautta ovat keskeisiä myös Etelä-Pohjanmaan alueellisessa JTF-siirtymäsuunnitelmassa. Suunnitelma on yhdenmukainen myös mm. rakennusten päästöttömään lämmöntuotantoon siirtymisen tavoitteen sekä ilmastoystävällisen ruokapolitiikan edistämisen kanssa.

Suunnitellut toimenpiteet

JTF-rahastolla tuettava toiminta esitetään seuraavissa kappaleissa. Rahastolla tuetaan yleisesti toimia, jotka auttavat selvittämään siirtymään liittyviä haasteita ja niiden ratkaisuja. Toimenpiteet tähtäävät siirtymän haittavaikutusten lieventämiseen, vihreän siirtymän hallittuun toteutumiseen ja niillä tavoitellaan erityisesti kokonaisvaltaisuutta ja monialaisia toimia.

Toimenpiteet kohdistetaan koko Etelä-Pohjanmaan maakuntaan.

1. YRITYSTOIMINNAN JA OSAAMISEN VAHVISTAMINEN HIILINEUTRAALIIN TALOUTEEN SIIRTYMISESSÄ

JTF-rahaston avulla vaikutetaan aluetalouden uudistamiseen mm. vahvistamalla maakunnan laajan pk-yrityssektorin uudistumis- ja kasvupotentiaalia sekä luomalla edellytyksiä työpaikkojen säilymiselle sekä uusien työpaikkojen syntymiselle.

Energiaturpeen tuotannon ja käytön vähentymisen takia yritystoiminta vähenee Etelä-Pohjanmaalla merkittävästi ja tästä syystä maakunnassa tarvitaan korvaavaa uutta yritystoimintaa sekä olemassa olevan yritystoiminnan uudistamista ja tuottavuuden parantamista. Maakunnan elinkeinorakenne on tällä hetkellä maan yksipuolisimpia ja sitä tulee monipuolistaa. Keskeisessä roolissa ovat myös siirtymään liittyvät neuvontapalvelut, omistajanvaihdospalvelut, toimintaympäristön ja koulutustarpeiden ennakointi ja erilaiset selvitykset.

Talouden monipuolistamiseen liittyvää potentiaalia ja kehitysmahdollisuuksia on paljon. Näistä keskeisimpiä ovat kestävä ruokaekosysteemin ja biotalouden uusien ratkaisujen kehittäminen, älykkäisiin teknologioihin liittyvät toimenpiteet sekä hyvinvointi- ja elämystalouden innovaatiot ja toimenpiteet. Lisäksi kehitysmahdollisuuksia on aloittavien ja kasvavien yritysten toimenpiteissä, kiertotalouden ja digitalisoinnin toimenpiteissä, innovaatioiden ja yritysten uudistamisen toimenpiteissä sekä kansainvälistymistä edistävissä toimissa. Toimenpiteinä vauhditetaan kestäviä teknologiainnovaatioita ja kestävyysinvestointeja. Yritysten ja osaamisen vahvistamisessa hiilineutraaliin yhteiskuntaan siirryttäessä

keskitytään energiatehokkaiden, ympäristöystävällisten ja korkeamman jalostusasteen tuotteiden (ml. turvetuotteiden), palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittämiseen sekä sivuvirtojen hyödyntämiseen eri toimialoilla.

Etelä-Pohjanmaalla kohdennetaan toimia ympäristöturpeisiin liittyvien tilannekuvien laadintaan sekä seuranta-, selvitys- ja tutkimustyöhön. Ympäristöturpeille on tarpeen löytää vaihtoehtoisia materiaaleja ja kehittää korvaavia tuotteita ja edistää niiden käyttöönottoa. Ympäristöturpeen käytön vähentyessä vahvistetaan eteläpohjalaisten elintarvikeosaajien huippuosaamista ruokaturvallisuuden ja elintarvikeketjun jäljitettävyydessä. Lisäksi kehitetään korkeatasoisia ratkaisuja biotalouden globaaleihin haasteisiin sekä tarjotaan ratkaisuja ilmasto- ja ympäristökysymyksiin. Keskeistä on toteuttaa alueellisen metsäohjelman mukaisia toimenpiteitä (kokonaiskestävä metsätalous, tutkimukseen ja näyttöihin perustuva metsänhoito, suometsien kokonaiskestävä käyttö, fossiilisten raaka-aineiden korvaaminen puuperäisillä materiaaleilla tuotteissa ja polttoaineissa).

Etelä-Pohjanmaalla on merkittävää työvoima- ja osaajapulaa eri ammattiryhmissä. Se, että saadaan uudistettua alueen elinkeinoelämää ja laajoja osaamistarpeita sekä edistettyä vihreää siirtymää, tarkoittaa vahvoja panostuksia koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan, erilaisiin demonstraatio- ja oppimisympäristöihin sekä alueen vetovoimaisuuteen. Tarvitaan aluemarkkinointia, työvoiman ja opiskelijoiden houkuttelua sekä matkailuun liittyviä toimenpiteitä.

Tuettavan toiminnan tyypit:

- Pk-yritysten kasvu, kansainvälistyminen ja innovointivalmiudet (ml. liiketoiminta- ja markkinointiosaaminen), toimintaa uudistavat ja tuottavuutta lisäävät investoinnit sekä tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittäminen
- Uusi tai uudistuva liiketoiminta, (ml. yritysverkostojen kehittäminen, yrityskiihdyttämö- ja hautomomallit) sekä yritysten jatkuvuus omistaja-vaihdoksiin
- Pk-yritysten bio- ja kiertotalouskonseptit
- Elinkeinoelämälähtöinen innovaatiotoiminta ja TKI-yhteistyö; yritysten ja tutkimuksen yhteishankkeet
- Uudet innovaatiot turpeen korvaamiseksi ja turpeen uudet innovatiiviset käyttömuodot
- Uudelleen koulutus ja uusien taitojen hankkiminen; turvesektorilta työttömiksi jääneet tai työttömyysuhanalaiset erityiskohderyhmänä nuoret
- Turveyrittäjien ja muiden turvesektorin toimijoiden osaamisen ja valmiuksien kehittäminen mm. puunkorjuun ja turvesoiden ennallistamisen aloilla uuden liiketoiminnan mahdollistamiseksi

Tavoiteltavat tulokset:

- Elinkeinoelämän vahvistuminen pk-yritysten kasvun, uudistumisen ja kansainvälistymisen kautta, pk-yritysten kilpailukykyyn parantuminen
- Yritystoiminnan uudistuminen ja jatkuvuus, elinkeinoelämää tukevien verkostojen ja ekosysteemien vahvistuminen
- Bio- ja kiertotalouden uudet ratkaisut ja liiketoiminta
- Elinkeinoelämän tarpeista lähtevät innovatiiviset ratkaisut, toimintamallit, kokeilut, pilotoinnit ja TKI-yhteistyö sekä yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteishankkeet
- Turvetta korvaavat uudet tuotteet ja innovaatiot
- Turvetuotantosektorilta työttömiksi jääneiden tai työttömyysuhan alla olevien uudelleen koulutus ja valmiuksien lisääminen työnsaantimahdollisuuksien parantamiseksi
- Turveyrittäjille uutta liiketoimintaa

OIKEUDENMUKAISEN SIIRTYMÄN MEKANISMI PILARIT II JA III

JTM II ja III-pilarien toimenpiteitä on mahdollista nousta Etelä-Pohjanmaalta. Tulevien investointien arvioidaan liittyvän Etelä-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen mukaisten painoalojen kehittämismahdollisuuksiin: ilmastoviisas Etelä-Pohjanmaa, kestävä ruokajärjestelmät ja biotalouden uudet ratkaisut, älykkäät teknologiat sekä hyvinvointi- ja elämystalous. Investoinnit voivat liittyä myös yritysten lämmöntuotantoratkaisuihin.

2. UUSIUTUVAN ENERGIAN TUOTANNON KASVATTAMINEN

JTF-rahastolla edistetään energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian tuotantoa. Toimilla tuetaan kestäviä, pitkän aikavälin energiateknologiaratkaisuja ja hallittua siirtymistä kestäväan energiantuotantoon, sekä edistetään aluetalouden monipuolistumista ja ilmastotavoitteiden saavuttamista. Myös erilaisilla selvityshankkeilla tuetaan toimenpiteiden toteuttamista.

Etelä-Pohjanmaalla parannetaan energiatehokkuutta ja edistetään uusiutuvan energian ratkaisuja kehittämällä niihin liittyvää TKI-toimintaa ja investointeja. Etelä-Pohjanmaalla tuetaan mm. polttoon perustumattomiin lämmöntuotantoratkaisuihin, -varastointiin ja lämpöverkkojen kaksisuuntaisuuteen, kestäväan sähköntuotantoon, -siirtoon ja varastointiin (mm. aurinko- ja tuulienergia, vetytalous, Power-to-X) ja energiajärjestelmän sektori-integraatioon (mm. valmistava teollisuus, datatalous) liittyviä toimia. Maakunnassa tuetaan myös toimia, joilla edistetään aiempaa ympäristöystävällisempää polttoon perustuvaa energiantuotantoa ja siirtymästä aiheutuvia muutostarpeita lämpölaitoksissa ja polttoaineiden kuljetuksessa, varastoinnissa ym. Etelä-Pohjanmaalla suunnataan toimia maatalouden ja elintarviketeollisuuden sivuvirtojen hyödyntämiseen biokaasun tuotannossa, turvetuotantoalueiden jälkikäyttöön energiantuotannossa (mm. aurinko- ja tuulivoima, energiakasvit) ja hajautettuun energiantuotantoon.

Etelä-Pohjanmaalla edistetään energiapuun ja bioenergian tuotannon ja käytön lisäämistä. Bioenergian käytön lisääntymisen johdosta on suunnattava toimia mm. puuenergian saatavuuteen, korjuuseen ja kuljetukseen sekä energiaterminaalien ja niihin liittyvän tiestön sekä bioenergian hankintaan liittyvien siltojen kehittämiseen.

Maakunnassa tuetaan energian käytön tehostamista kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla, mm. kiinteistöjen ja teollisuuden energiatehokkuuden parantamiseen liittyviä toimia. Lisäksi toimia suunnataan energia-alan osaamisen vahvistamiseen maakunnassa. Etelä-Pohjanmaan maakuntaa kehitetään uusiutuvan energian tuottamiseen erikoistuvana maakuntana, jolloin yhteistyössä ovat mukana yritykset, kehittämisorganisaatiot, oppilaitokset, tutkimuslaitokset, korkeakoulut, järjestöt ja julkinen sektori.

Etelä-Pohjanmaalla on osana energiajärjestelmän uudistamista keskeistä älykkäiden, hiilineutraaliutta edistävien ratkaisujen kehittäminen liikenteen ja liikkumisen tarpeisiin. Maakunnassa keskeisiä ovat mm. selvitykset ja pilotoinnit liittyen biokaasun liikennekäyttöön ja sähköisen liikenteen edistämiseen.

Tuettavan toiminnan tyypit:

- Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden uudet ratkaisut ja TKI;
- Pk-yritysten kasvu, kansainvälistyminen ja innovointivalmiudet (ml. liiketoiminta- ja markkinointiosaaminen), toimintaa uudistavat ja tuottavuutta lisäävät investoinnit sekä tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittäminen
- Elinkeinoelämälähtöinen innovaatiotoiminta ja TKI-yhteistyö; yritysten ja tutkimuksen yhteishankkeet
- Turveyrittäjien ja muiden turvesektorin toimijoiden osaamisen ja valmiuksien kehittäminen mm. puunkorjuun ja turvesoiden ennallistamisen aloilla uuden liiketoiminnan mahdollistamiseksi
- Polttoon perustumattoman teknologian lisäinvestoinnit

- Polttoon perustuvan teknologian lisäinvestoinnit

Tavoiteltavat tulokset:

- Uusiutuvaan energiaan liittyvät uudet ratkaisut ja niihin liittyvä liiketoiminta
- Elinkeino toiminnan vahvistuminen pk-yritysten kasvun, uudistumisen ja kansainvälistymisen kautta, pk-yritysten kilpailukyvyyn parantuminen
- Elinkeinoelämän tarpeista lähtevät innovatiiviset ratkaisut, toimintamallit, kokeilut, pilotoinnit ja TKI-yhteistyö sekä yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteishankkeet
- Turveyrittäjille uutta liiketoimintaa
- *Polttoon perustumattoman teknologian lisäinvestoinnit*
- *Polttoon perustuvan teknologian lisäinvestoinnit*

OIKEUDENMUKAISEN SIIRTYMÄN MEKANISMI PILARIT II JA III

JTM II-pilarin toimenpiteinä Etelä-Pohjanmaalla tunnustetaan erityisesti politiikkaikkunan "kestävä infrastruktuuri" mukaisia toimia, joita ovat mm. uusiutuvan energian investoinnit, liikenne- ja kuljetusalan investoinnit liittyen sähköistämiseen ja biokaasun käyttöön sekä paikallisverkkojen edistäminen.

JTM III-pilarin toimenpiteitä voivat olla mm. aluelämpölaitosinvestoinnit.

3. TURVEMAIDEN KESTÄVÄ KÄYTTÖ

JTF-rahaston avulla edistetään turvemaiden kestävää käyttöä. Turvemaiden kestävään käyttöön liittyvissä toimissa olennaisia ovat etenkin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi tehtävät toimet, joilla edistetään ilmastotavoitteiden saavuttamista. Keskeistä toimissa on turvetuotantoalueiden jälkikäyttö, turvemaiden kestävään käyttöön liittyvät tutkimus- ja osaamistarpeet sekä yritysten toiminnan kehittäminen ja uudet liiketoimintamahdollisuudet.

Etelä-Pohjanmaalla edistetään turvetuotannosta poistuvien alueiden kestävää jälkihoitoa ja -käyttöä sekä ennallistamista. Toimilla pyritään siihen, että turvetuotannosta poistuville alueille löytyy maakunnassa ilmastoviisaita ja luonnon monimuotoisuutta tukevia jälkihoito ja -käyttömuotoja, joissa huomioidaan suoalueelle ja sen valuma-alueelle parhaiten soveltuvat jälkikäyttömuodot sekä maanomistusolot. Keskeinen toimi on myös turvetuotannosta poistuvien alueiden ja niiden infran käyttötarkoituksen muuttaminen (esim. aurinko- tai tuulivoima-alueet, läjitysalueet, matkailu). Lisäksi tukea kohdennetaan turvetuotannon kuormittamien vesistöjen kunnostukseen ja ennallistamiseen, sekä turvetuotantoalueiden vesienkäsittelyrakenteiden ylläpitoon.

Turvemaiden kestävä käytön edistämiseksi maakunnassa tuetaan turvemaihin, niiden erilaisiin maankäyttömuotoihin ja turvetuotantoalueiden jälkihoito- ja käyttömuotoihin liittyvää tilannekuvien laadintaa sekä seuranta-, selvitys- ja tutkimustyötä. Maakunnassa on tarvetta esimerkiksi saada tilannekuva tuotantoalueiden käytettävissä olevista turvevaroista, selvittää erilaisten jälkikäyttömuotojen ilmasto- ja ympäristövaikutuksia ja kosteikkoviljelyn mahdollisuuksia sekä kehittää turvetuotantoa, suometsätaloutta ja turvepeltojen viljelyä yhä kestävämmäksi. Lisäksi toimia suunnataan ilmastonmuutokseen varautumiseen ja sopeutumiseen, sekä happamiin sulfaattimaihin liittyvään tutkimus-, neuvonta-, koulutus- ym. kokonaisuuksiin.

Etelä-Pohjanmaalla kohdennetaan toimia turvemaiden kestävä käytön osaamisen kasvattamiseen. Keskeinen toimenpide liittyy turvemaiden kestävä käytön osaamisklusterin perustamiseen ja toiminnan käynnistämiseen. Turvemaiden kestävään maankäyttöön liittyvää tietoa on jalkautettava myös maanomistajille, ja keskeisiä toimia maakunnassa ovatkin erilaiset turvemaiden maanomistajille suunnatut neuvonta- ja koulutuspalvelut.

Tuettavan toiminnan tyypit:

- Selvitykset ja pilotoinnit turvetuotannosta poistuvien soiden ennallistamisen ja jälkikäytön edellytyksistä ja mahdollisuuksista;
- Elinkeinoelämälähtöinen innovaatiotoiminta ja TKI-yhteistyö; yritysten ja tutkimuksen yhteishankkeet
- Uudelleenkoulutus ja uusien taitojen hankkiminen; turvesektorilta työttömiksi jääneet tai työttömyysuhanalaiset erityiskohderyhmänä nuoret
- Turveyrittäjien ja muiden turvesektorin toimijoiden osaamisen ja valmiuksien kehittäminen mm. puunkorjuun ja turvesoiden ennallistamisen aloilla uuden liiketoiminnan mahdollistamiseksi

Tavoiteltavat tulokset:

- Turvesoiden ennallistamisen, uusiokäytön ja ratkaisujen lisääntyminen
- Elinkeinoelämän tarpeista lähtevät innovatiiviset ratkaisut, toimintamallit, kokeilut, pilotoinnit ja TKI-yhteistyö sekä yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteishankkeet
- Turvetuotantosektorilta työttömiksi jääneiden tai työttömyysuhan alla olevien uudelleenkoulutus ja valmiuksien lisääminen työnsaantimahdollisuuksien parantamiseksi
- Turveyrittäjille uutta liiketoimintaa